

Брюксел, 13 юни 2025 г.
(OR. en)

10274/25

Междуетноститутуционално досие:
2025/0163 (NLE)

AELE 52
CH 18
MI 395
ESPACE 47

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	13 юни 2025 г.
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2025) 308 final
Относно:	Предложение за РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА за подписване, от името на Европейския съюз, на широкообхватен пакет от споразумения за консолидиране, задълбочаване и разширяване на двустранните отношения с Конфедерация Швейцария и за временно прилагане на Споразумението относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 308 final.

Приложение: COM(2025) 308 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 13.6.2025 г.
COM(2025) 308 final

2025/0163 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за подписване, от името на Европейския съюз, на широкообхватен пакет от споразумения за консолидиране, задълбочаване и разширяване на двустранните отношения с Конфедерация Швейцария и за временно прилагане на Споразумението относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

Европейският съюз и Конфедерация Швейцария (наричана по-нататък „Швейцария“) са тясно свързани от икономическа, историческа, културна, социална и политическа гледна точка. Съюзът е най-големият търговски партньор на Швейцария, а Швейцария е четвъртият по големина търговски партньор на Съюза. Над 1,5 милиона граждани на ЕС живеят в Швейцария и малко под 450 000 швейцарски граждани живеят в ЕС. Всеки ден няколкостотин хиляди погранични работници преминават границата между ЕС и Швейцария в двете посоки.

Съюзът и Швейцария са обвързани от множество двустранни споразумения. Чрез споразуменията относно свободното движение на хора, сухопътния транспорт, въздушния транспорт, търговията със селскостопански продукти и взаимното признаване във връзка с оценката на съответствието Швейцария участва във вътрешния пазар на ЕС¹. По силата на Споразумението между Европейския съюз, Европейската общност и Конфедерация Швейцария за асоцииране на Конфедерация Швейцария към въвеждането, прилагането и развитието на достиженията на правото от Шенген Швейцария е също така асоциирана към Шенген държава. По време на пандемията от COVID-19 сътрудничеството между Съюза и Швейцария по отношение на трансграничните заплахи за здравето се засили. По традиция Швейцария е силен партньор и в областта на научните изследвания и иновациите. Страната си сътрудничи със Съюза по множество програми на Съюза за финансиране, насочени по-специално към научните изследвания, иновациите и образованието.

Въпреки че отношенията между ЕС и Швейцария са близки, те са същевременно възпрепятствани от няколко дългогодишни структурни проблема. За да разрешат тези проблеми, между 2014 г. и 2021 г. Съюзът и Швейцария проведоха преговори по институционално рамково споразумение. Институционалното рамково споразумение щеше да осигури рамката за управление на допълнителни споразумения в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, включително споразуменията, за които Съветът беше разрешил да започнат преговори, по-специално в областта на безопасността на храните (2003 г. и 2008 г.) и електроенергията (2006 г.). Освен това то щеше да осигури рамката за управление на Споразумението относно здравето, за което Съветът беше разрешил да започнат преговори през 2008 г.

През ноември 2018 г. преговарящите постигнаха съгласие по проект на текст на институционално рамково споразумение на техническо равнище. В отговор на отказа на Федералния съвет да одобри проекта на текст преговорите по другите споразумения бяха преустановени, тъй като както Съветът в заключенията си от 19 февруари 2019 г., така и Европейският парламент в препоръката си от 26 март 2019 г. поставиха

¹ Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно железопътния и автомобилния превоз на стоки и пътници, Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт, Споразумение между Европейската общност, от една страна, и Швейцарската конфедерация, от друга страна, относно свободното движение на хора, Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за взаимно признаване по отношение на оценка за съответствие, Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти, всички подписани на 21 юни 1999 г. (ОВ L 114, 30.4.2002 г., стр. 1).

сключването на нови споразумения за достъп до вътрешния пазар или подобрени условия в рамките на действащите споразумения в зависимост от сключването на институционалното рамково споразумение. На 26 май 2021 г., въпреки по-нататъшните опити за намиране на решения, Федералният съвет на Швейцария реши едностранно да прекрати преговорите по институционалното рамково споразумение. Едностранното решение на Швейцария временно спря двустранното сътрудничество в областта на научните изследвания, иновациите и образованието.

След прекъсването на преговорите по институционалното рамково споразумение Европейската комисия и Швейцария започнаха проучвателни разговори през март 2022 г. за обсъждане на бъдещето на отношенията между ЕС и Швейцария. Тези разговори доведоха до Общо разбиране, в текста на което бе документирано политическото разбиране на двете страни относно начина на действие за бъдещите преговори и бяха определени компонентите и параметрите на широкообхватен пакет от мерки за водене на преговори, както и взаимноприемливите положения и решения по ключови институционални и секторни въпроси.

Текстът на общото разбиране беше одобрен от Федералния съвет на Швейцария и от Европейската комисия през ноември 2023 г. Двете страни се ангажираха да го използват като основа, за да се търси съгласие по съответните им мандати за преговори, и отбелязаха амбицията си да приключат преговорите през 2024 г.

Вследствие на това на 20 декември 2023 г. Комисията прие препоръка за решение на Съвета за разрешаване на преговори по широкообхватния пакет от мерки, набелязани и определени по време на проучвателните разговори². Общата цел на тези преговори беше да се модернизират и укрепят двустранните отношения между Съюза и Швейцария, да се гарантира лоялна конкуренция между дружествата от Съюза и Швейцария, извършващи дейност в рамките на вътрешния пазар, и да се защитят правата на гражданите на ЕС в Швейцария, включително да се предотврати дискриминацията между гражданите на различните държави членки. Това ще позволи на гражданите, предприятията и изследователите от двете страни да се възползват в пълна степен от географската близост, споделените ценности и икономическите връзки между Съюза и Швейцария. Успоредно с това Федералният съвет предприе съответната подготвителна работа от швейцарска страна. След приключването на съответните процеси в Швейцария Съветът прие решение на 12 март 2024 г., с което упълномощи Комисията да започне преговори по широкообхватния пакет от мерки, заедно с подробни указания за водене на преговори³.

Началото на преговорите по широкообхватния пакет от мерки бе поставено на 18 март 2024 г. от председателя на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен и тогавашния президент на Конфедерация Швейцария Виола Амхерд. Комисията проведе преговорите в консултация със Съвета, включително Съвета по общи въпроси, и с работната група ЕАСТ, определена от Съвета за специална комисия за целите на преговорите с Швейцария. Надлежно беше взета предвид резолюцията на Европейския парламент от 4 октомври 2023 г. и Комисията информира изцяло Европейския

² COM(2023) 798 final, 20.12.2023 г.

³ Решение (ЕС, Евратом) 2024/995 на Съвета от 12 март 2024 г., за разрешаване започването на преговори с Конфедерация Швейцария относно институционални разпоредби в споразуменията между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария, свързани с вътрешния пазар, относно споразумение за участието на Конфедерация Швейцария в програмите на Съюза и споразумение, което е основа за постоянния принос на Конфедерация Швейцария в кохезията на Съюза (ОВ L, 2024/995, 26.3.2024 г.).

парламент в съответствие с член 218, параграф 10 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

След девет месеца интензивни преговори на 20 декември 2024 г. председателят Фон дер Лайен и президентът Амхерд обявиха успешното приключване на обсъжданията по всички елементи на широкия пакет от мерки. Широкообхватният пакет от мерки включва актуализирането на пет споразумения, с които понастоящем се предоставя на Швейцария достъп до вътрешния пазар на Съюза; актуализиране на механизма за уреждане на спорове в Споразумението относно търговията със селскостопански продукти в съответствие с установената практика в търговските споразумения на Съюза и Швейцария с други партньори; нов протокол относно безопасността на храните, с който ще се създаде общо пространство на безопасност на храните, обхващащо всички измерения на хранителната верига, и който ще замени приложенията за санитарните и фитосанитарните мерки към Споразумението относно търговията със селскостопански продукти; ново споразумение относно електроенергията, което ще даде възможност на Швейцария да участва във вътрешния пазар на електроенергия на Съюза; ново споразумение относно здравето, което ще даде възможност на Швейцария да участва в механизмите и органите на Съюза за справяне със сериозни трансгранични заплахи за здравето, по-специално в Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията и в системата за ранно предупреждение и реагиране; ново споразумение относно постоянна и справедлива финансова вноска на Швейцария за икономическото и социалното сближаване в рамките на Съюза, което да отразява степента на партньорство и сътрудничество между страните; както и ново споразумение, което ще даде възможност на Швейцария да участва в няколко програми на Съюза, отворени за асоцииране на трети държави: „Хоризонт Европа“, програмата за изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия, ITER/F4E (Съвместно предприятие „Термоядрен синтез за енергия“), „Цифрова Европа“, „Еразъм +“, както и програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ — програма, която има за цел да допълни сътрудничеството, установено в Споразумението относно здравето, което двамата партньори договориха като част от същия широк пакет от мерки. В допълнение към изброените по-горе елементи широкообхватният пакет от мерки включва и отделен протокол относно парламентарното сътрудничество.

Настоящото предложение се отнася до подписването, от името на Съюза, на следните споразумения и инструменти в рамките на широкообхватния пакет:

- Протокол за изменение към Споразумението между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно свободното движение на хора;
- Институционален протокол към Споразумението между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно свободното движение на хора;
- Протокол за изменение към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт;
- Институционален протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт;
- Протокол за държавната помощ към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт;

- Институционален протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно железопътния и автомобилния превоз на стоки и пътници;
- Протокол за изменение към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно железопътния и автомобилния превоз на стоки и пътници;
- Протокол за държавната помощ към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно железопътния и автомобилния превоз на стоки и пътници;
- Протокол за изменение към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за взаимно признаване по отношение на оценка за съответствие;
- Институционален протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за взаимно признаване по отношение на оценка за съответствие;
- Протокол за изменение към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти;
- Протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти за създаване на общо пространство на безопасност на храните;
- Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно електроенергията;
- Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето;
- Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно редовната финансова вноска на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия в Европейския съюз;
- Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма;
- Протокол между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно парламентарното сътрудничество.

Настоящото предложение се отнася също и до временното прилагане на Споразумението за участието на Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма, в което е предвидено временното му прилагане от 1 януари 2026 г. или от 1 януари на годината, следваща подписването му, в зависимост от това дали това подписване ще се осъществи преди 1 юли 2026 г.

Посочените по-горе споразумения и протоколи са придружени от Съвместна декларация на Европейския съюз и Конфедерация Швейцария за установяване на диалог на високо равнище относно широкообхватния пакет от двустранни споразумения и възможното по-нататъшно развитие на двустранните отношения между Европейския съюз и Швейцария, която следва да бъде одобрена и подписана от името на Съюза.

Въпреки че Споразумението за участието на Швейцария в програми на Съюза е неразделна част от по-широкообхватния пакет, договорен между двамата партньори през 2024 г., Комисията реши да ускори подписването на предложението с цел то да започне да се прилага временно от 1 януари 2025 г. За тази цел Комисията направи отделни предложения⁴.

Предложеният подход ще позволи да се приложи преходният режим, който Комисията гарантира на Швейцария по време на преговорите по широкообхватния пакет. В същото време той не засяга подхода на широкообхватния пакет, установен с текста на Общото разбиране и потвърден от мандата на Съвета.

Споразумението относно участието на Швейцария в програми на Съюза включва клауза за изтичане на срока на действие, която предвижда, че временното прилагане на посоченото споразумение ще бъде прекратено, ако Швейцария не приключи процедурите си, необходими за влизането в сила на пакета от мерки до края на 2028 г. Ето защо в предложението на Комисията за подписване на споразумението относно участието на Швейцария в програмите на Съюза се предвижда то да бъде сключено като част от широкообхватния пакет от споразумения, които бяха предмет на преговорите, проведени през 2024 г.

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

Въвеждането на институционални разпоредби ще осигури по-последователно и еднакво прилагане на достиженията на правото на Съюза в частите на вътрешния пазар, в които Швейцария участва, или в областите на политиката, в които Швейцария е поела ангажимент за динамично привеждане в съответствие, за спазване на принципа на еднакво тълкуване и прилагане и за уреждане на спорове с роля на Съда на Европейския съюз по въпроси на правото на Съюза. Принципите на недискриминация на гражданите на Съюза и равнопоставени условия между дружествата от Съюза и Швейцария са в центъра на различните споразумения.

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Широкообхватният пакет от споразумения между ЕС и Швейцария зачита в пълна степен Договорите и запазва целостта и автономността на правния ред на Съюза. В него се утвърждават ценностите, целите и интересите на Съюза и се осигуряват съгласуваност, ефективност и последователност на неговите политики и дейности.

Институционалните и съществени промени в съществуващите споразумения, както и въвеждането на правила за държавните помощи, когато е приложимо, и новите споразумения ще спомогнат за постигането на целите на политиката на Съюза в следните области на политиката:

- вътрешен пазар,
- конкуренция,
- заетост и социални въпроси,
- свободно движение на хора,
- транспорт,
- селско стопанство,
- безопасност и качество на храните,

⁴ COM(2025) 159 final и COM(2025) 160 final, 9.4.2025 г.

- животни и животински продукти,
- растения и растителни продукти,
- защита на потребителите,
- енергия,
- здраве,
- търговия.

Освен това споразумението за асоцииране на Швейцария към програми на Съюза и споразумението за участието на Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма ще допринесат за постигане на целите на политиката на Съюза в следните области на политиката:

- образование и професионално обучение,
- научни изследвания и иновации,
- цифрова икономика и общество,
- здраве,
- космическо пространство.

Споразумението между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно редовната финансова вноска на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия в Европейския съюз ще допринесе за постигането на целите на политиката на Съюза във връзка с неговото икономическо и социално сближаване.

Като се гарантира, че Швейцария предоставя адекватна финансова вноска за управлението и функционирането на агенциите и органите, в които участва, и на информационните системи, до които има достъп, финансовите интереси на Съюза ще бъдат защитени.

Форумът за сътрудничество и диалог между членовете на Европейския парламент и Федералното събрание на Швейцария, създаден със специален протокол, е в съответствие с практиката в споразуменията за асоцииране и стратегическо партньорство, които Съюзът сключва с трети държави.

Въпреки че няколко споразумения и протоколи, обхванати от настоящото предложение, разчитат на технически и цифрови системи за своето прилагане, предложението не въвежда никакви изисквания, които да налагат промени по отношение на използването или архитектурата на тези системи. Принципът „цифров по подразбиране“ остава незасегнат от предложението.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Заедно споразуменията и протоколите, които са предмет на предложеното решение, са неразривно свързани и съставляват едно цяло, като определят структурата на едно засилено и всеобхватно партньорство в широк кръг от области, обхванати от Договорите, основано на подходящ баланс между правата и задълженията. Следователно подходящото материалноправно основание за предложеното решение на Съвета за подписване на горепосочените споразумения и протоколи е член 217 от ДФЕС. Процесуалноправното основание е член 218, параграф 5 от ДФЕС във връзка с член 218, параграф 8, втора алинея от ДФЕС. Поради това правното основание за

предложеното решение на Съвета е член 217 от ДФЕС във връзка с член 218, параграф 5 от ДФЕС и член 218, параграф 8, втора алинея от ДФЕС.

Комисията счита, че Съюзът е компетентен във всички области, обхванати от споразуменията и протоколите, които са предмет на настоящото предложение, и следователно споразуменията и протоколите следва да бъдат подписани само от Съюза.

3. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

В споразуменията в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, Споразумението относно здравето и Споразумението относно Агенцията на Европейския съюз за космическата програма, Швейцария се е съгласила да прави финансови вноски в бюджета на Съюза за управлението и функционирането на агенциите и органите, в които участва, както и за информационните системи, до които има достъп, като се взема предвид обхватът на всяко споразумение.

В повечето случаи начините на плащане са описани в специални приложения, които следват един и същ модел. С набор от стандартни разпоредби, общи за съответните споразумения и протоколи, се изисква от Швейцария да плаща годишна финансова вноска, дължима на датите, посочени в поканите за предоставяне на средства, публикувани от Европейската комисия. Тази вноска ще се състои от сумата на оперативна вноска и такса за участие.

Когато вече съществуват други договорености за финансиране на агенции или информационни системи, те се запазват.

Конкретните договорености за финансиране на агенциите и информационните системи са посочени в раздела, в който подробно са описани разпоредбите на споразуменията. В законодателната финансова обосновка, представена заедно с настоящото предложение, се илюстрират бъдещото отражение върху бюджета на тези договорености и начините на плащане.

4. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Изпълнение от органите, създадени по силата на споразуменията и протоколите**

Пакетът от споразумения е обединен от сходни институционални разпоредби и/или други взаимовръзки. Във всички споразумения, включени в широкообхватния пакет, се предвиждат съвместни комитети, съставени от представители на Съюза и Швейцария, които до голяма степен следват един и същ модел. Всички споразумения в областите, свързани с вътрешния пазар, споразумението относно търговията със селскостопански продукти, споразумението относно здравето и споразумението относно редовната финансова вноска на Швейцария за социалното и икономическото сближаване на Съюза, дават възможност за създаване на работни групи. В няколко споразумения се съдържат механизми за уреждане на спорове, основани на един и същ модел, с които се гарантира, че могат да бъдат предприети мерки за отстраняване на нарушения на задълженията на една от страните по съответното споразумение или по целия пакет от споразумения. Накрая, с протокола относно парламентарното сътрудничество се създава съвместен парламентарен комитет, съставен от представители на Европейския парламент и на Федералното събрание на Швейцария.

- **Подробно разяснение на конкретните разпоредби на предложението**

Съдържание на широкообхватния пакет и естество на споразуменията и протоколите

Широкообхватният пакет съдържа няколко споразумения и протоколи, които имат различни цели и структури, въпреки че имат общи елементи. Пакетът включва по-специално споразумения и протокол в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, споразумение относно търговията със селскостопански продукти, споразумения за сътрудничество и протокол относно парламентарното сътрудничество. Няколко от тези споразумения и протоколи са придружени от съвместни декларации. Пакетът се допълва от съвместна декларация за установяване на диалог на високо равнище между Съюза и Швейцария.

Споразумения в областите, свързани с вътрешния пазар, в които участва Швейцария

В резултат на институционалните промени четири от петте *съществуващи* споразумения ще се считат за споразумения в области, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, което има по-специално последици по отношение на тяхната взаимосвързаност. Новото споразумение и новият протокол също ще имат този статут.

Съществуващи споразумения, които ще се разглеждат като споразумения в области, свързани с вътрешния пазар

- Споразумение между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Швейцарската конфедерация, от друга страна, относно свободното движение на хора (наричано по-нататък „Споразумението относно свободното движение на хора“),
- Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт (наричано по-нататък „Споразумението относно въздушния транспорт“),
- Споразумение между Конфедерация Швейцария и Европейската общност относно железопътния и автомобилния превоз на стоки и пътници (наричано по-нататък „Споразумението относно сухопътния транспорт“),
- Споразумение между Конфедерация Швейцария и Европейската общност за взаимно признаване по отношение на оценка за съответствие (наричано по-нататък „Споразумението за взаимно признаване“).

Ново споразумение и протокол, които ще се разглеждат като споразумения в области, свързани с вътрешния пазар

- Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно електроенергията (наричано по-нататък „Споразумението относно електроенергията“),
- Протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти за създаване на общо пространство на безопасност на храните (наричан по-нататък „Протоколът за общото пространство на безопасност на храните“).

Споразумение относно търговията със селскостопански продукти

- Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти (наричано по-нататък „Споразумението относно търговията със селскостопански продукти“). Измененото споразумение няма да се счита повече за споразумение в област, свързана с вътрешния пазар, в която Швейцария участва.

Споразумения за сътрудничество

Няколко споразумения може да се разглеждат като споразумения за сътрудничество и поради това не представляват споразумения в области, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва. Тяхната структура и съдържание се различават в зависимост от предназначението им. Тези споразумения са:

- Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето (наричано по-нататък „Споразумението относно здравето“),
- Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно редовната финансова вноска на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия в Европейския съюз (наричано по-нататък „Споразумение относно сближаването“),
- Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма (наричано по-нататък „Споразумението относно Агенцията за космическата програма“),
- Споразумение между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно участието на Конфедерация Швейцария в програми на Съюза (наричано по-нататък „Споразумение относно програмите на Съюза“),

Споразумението относно програмите на Съюза няма да бъде описано подробно, тъй като подписването му е предмет на отделни предложения⁵.

Протокол относно парламентарното сътрудничество

Протоколът между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно парламентарното сътрудничество (наричан по-нататък „Протокол относно парламентарното сътрудничество“) предоставя правно основание и механизми за политическо сътрудничество между Европейския парламент и Федералното събрание на Швейцария.

Диалог на високо равнище

„Съвместната декларация на Европейския съюз и Конфедерация Швейцария за установяване на диалог на високо равнище относно широкообхватния пакет от двустранни споразумения и възможното по-нататъшно развитие на двустранните отношения между Европейския съюз и Швейцария“ ще осигури рамка за политическите дискусии между члена на Комисията и члена на Федералния съвет на Швейцария, отговарящи за отношенията между ЕС и Швейцария. Диалозите на високо равнище са общ инструмент, на който Съюзът разчита, за да дава тласък на сътрудничеството с трети държави в определена област.

Споразумения в областите, свързани с вътрешния пазар, в които участва Швейцария

Институционални разпоредби

Във всички споразумения в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, са включени идентични институционални разпоредби, които подлежат на технически обосновани адаптации като част от новите споразумения или чрез институционални протоколи. По отношение на Споразумението относно здравето се

⁵ COM(2025) 159 final и COM(2025) 160 final, 9.4.2025 г.

прилагат по аналогия същите институционални решения. Институционалните разпоредби се състоят от следните елементи:

- 1) *еднакво тълкуване и прилагане*: задължение съответните споразумения да се тълкуват и прилагат еднакво в рамките на вътрешния пазар и — доколкото те съдържат понятия от правото на Съюза — в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз, както преди, така и след подписването на съответното споразумение;
- 2) *динамично привеждане в съответствие*: задължение, при спазване на ограничени изключения, страните да включват в съответните споразумения всички правни актове на Съюза, които попадат в техния обхват; поради своя монистичен правен ред тези актове стават част от швейцарския правен ред чрез включването им в споразуменията. В замяна на това Швейцария ще участва в подготовката на актовете, които ще бъдат включени в съответните споразумения, например Швейцария ще участва в съответните комитети и експертни групи без право на глас. По исторически причини в случая на споразуменията за взаимно признаване и относно сухопътния транспорт Швейцария е задължена да приеме разпоредби в националното право, с които да постигне резултата, който трябва да се постигне с тези актове;
- 3) *уреждане на спорове*: ефективен механизъм за уреждане на спорове въз основа на арбитраж от трета страна; арбитражният съд е длъжен да отнесе въпросите относно разпоредбите на споразуменията, които включват понятия от правото на Съюза, до Съда на Европейския съюз, чиито становища са правно обвързващи за арбитражния съд;
- 4) *взаимосвързаност между споразуменията*: възможността страните да предприемат пропорционални и ефективни компенсаторни мерки като част от процедурата за уреждане на спорове, в случай че някоя от страните счита, че другата страна не е изпълнила решение на арбитражния съд; тези компенсаторни мерки могат да бъдат предприети както в съответното споразумение, така и във всяко друго споразумение, свързано с вътрешния пазар, включително частичното или пълното спиране на действието на такова споразумение или споразумения.

Разпоредби за държавната помощ

Освен това в споразуменията, в които трябва да се осигурят равнопоставени условия на конкуренция на вътрешния пазар, а именно споразуменията относно въздушния транспорт, сухопътния транспорт и относно електроенергията, са включени материалноправни и процесуални правила, включително механизми за наблюдение и изпълнение на задълженията, които са равностойни на прилаганите в рамките на Съюза. Такива правила за държавните помощи са изложени или в основния текст на споразумението, както е случаят със Споразумението относно електроенергията, или в специални протоколи, както е случаят със споразуменията относно въздушния и сухопътния транспорт. И в двата случая общите и секторните правила за държавна помощ, които допълват гореспоменатата рамка, са изложени в специални приложения.

Участие в агенции и информационни системи

Швейцария ще получи допълнителен достъп до агенции и/или информационни системи по силата на следните споразумения в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва: Споразумението относно свободното движение на хора,

Споразумението за взаимно признаване, Протокола за общото пространство на безопасност на храните и Споразумението относно електроенергията. Швейцария ще получи и допълнителен достъп до агенция и информационни системи в рамките на Споразумението относно здравето.

Горепосочените стандартни разпоредби ще се прилагат към договореностите за финансиране, свързани с допълнителния достъп до агенциите и информационните системи, който Швейцария ще получи чрез широкообхватния пакет. По принцип тези стандартни разпоредби следва да се прилагат към договореностите за финансиране, свързани с всеки допълнителен достъп до агенции, органи, информационни системи и други дейности, който Швейцария може да получи в бъдеще по силата на споразуменията, които са част от пакета, или по силата на допълнителни споразумения, които Съюзът и Швейцария могат да сключат.

Оперативната вноска, която ще бъде част от годишната финансова вноска на Швейцария, ще се основава на алгоритъм за вноските, определен като съотношението на брутния вътрешен продукт (БВП) на Швейцария по пазарни цени към БВП на Съюза по пазарни цени⁶. Алгоритъмът за вноските се прилага към гласувания годишен бюджет на Съюза, вписан в съответния(те) бюджетен(ни) ред(ове) за субсидии от бюджета на Съюза за съответната година, като при необходимост се извършват корекции, които отчитат обхвата на дадено споразумение. Оперативната вноска за информационните системи и другите дейности ще се изчислява чрез прилагане на алгоритъма за вноските към съответния бюджет за въпросната година, както е посочено в документите за изпълнение на бюджета (например работни програми или договори). Годишната такса за участие ще възлиза на 4 % от оперативната вноска.

Всички основни референтни суми ще се основават на бюджетни кредити за поети задължения.

Споразуменията, които ще предоставят на Швейцария достъп до агенциите, включват и допълнение относно правата, привилегиите и имунитетите на тези агенции и техния персонал, което следва стандартен модел и отразява разпоредбите на Протокол (№ 7) относно привилегиите и имунитетите на Европейския съюз.

Споразумение относно свободното движение на хора

Актуализираното споразумение относно свободното движение на хора ще осигури динамично привеждане на Швейцария в съответствие с настоящите и бъдещите правни актове на Съюза в областта на свободното движение на хора и командироването на работници.

С протокола за изменение към Споразумението относно свободното движение на хора се внасят промени в неговата структура. В настоящата си версия споразумението включва значителен брой материалноправни разпоредби в приложение I. Това приложение се заменя със списък на правните актове на Съюза, с които Швейцария ще се привежда в съответствие динамично и с които до голяма степен ще се урежда същността на тези разпоредби.

⁶ Съответните данни за БВП, които ще се прилагат, ще бъдат последните данни, налични към 1 януари на годината, през която се извършва годишното плащане, предоставени от Статистическата служба на Европейския съюз (Евростат), при надлежно спазване на Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за сътрудничество в областта на статистиката (ОВ L 90, 28.3.2006 г., стр. 2).

Заместването на материалноправните разпоредби на споразумението с включването на достиженията на правото на ЕС ще бъде придружено от редица изключения от динамичното привеждане в съответствие в следните области: период на предварително уведомяване и проверки, финансови гаранции и санкции за доставчиците на услуги, доказване на дейност като самостоятелно заето лице, придобиване на постоянно пребиваване, закупуване на недвижимо имущество, лични карти, експулсиране и някои въпроси от кантоналното право, свързани с координацията на схемите за социална сигурност. Някои от тези изключения вече са включени в съществуващото споразумение. Съществуващата разпоредба относно правата на студентите ще бъде преразгледана, така че страните вече да не могат да дискриминират студентите на другата страна по отношение на таксите за обучение, както и на свързаните с тях механизми за публична подкрепа в университетите, финансирани основно с публични средства. Настоящото равнище на достъп на студентите от Съюза до тези университети в Швейцария ще бъде гарантирано.

Освен това чрез клауза за запазване на равнището на защита се предвижда, че Швейцария няма да бъде задължена да включва нови достижения на правото на ЕС по отношение на командироването на работници, ако резултатът от това би бил значително отслабване или намаляване на равнището на защита на командированите работници по отношение на реда и условията на труд.

С протокол, приложен към актуализираното споразумение, страните ще поемат ангажимент правилата на Съюза и на Швейцария за издаване на разрешения за дългосрочно пребиваване да се прилагат по недискриминационен начин, по-специално по отношение на минималната продължителност на предходното пребиваване от пет години.

Съществуващата защитна клауза ще бъде адаптирана и приведена в съответствие с институционалния протокол. Тя може да бъде задействана в случай на сериозни икономически или социални затруднения, причинени от прилагането на споразумението. Ако страните не могат да се споразумеят за подходящо, договорено решение за коригиране на ситуацията, страната, която твърди, че има сериозни икономически затруднения, може да отнесе въпроса до арбитражния съд. Предприемането на защитни мерки ще бъде възможно само ако арбитражният съд прецени, че ситуацията ги оправдава.

В няколко съвместни декларации, придружаващи споразумението, се изяснява съвместното разбиране на страните за разпоредбите, отнасящи се например до предотвратяването и действията срещу злоупотребата с права в рамките на достиженията на правото на ЕС в областта на свободното движение на хора, процедурите за уведомяване в контекста на започването на работа или ефективните системи за контрол, включително двустепенната система на Швейцария за правоприлагане по отношение на предоставянето на услуги.

По силата на споразумението Швейцария ще има достъп до следните информационни системи и ще участва финансово в тях в съответствие със стандартните финансови условия:

- Европейската мрежа на службите по заетостта (EURES), създадена с Регламент (ЕС) 2016/589⁷,
- системата за електронен обмен на данни за социалната сигурност (EESSI), създадена с Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009⁸,
- модулите на Информационната система за вътрешния пазар (IMI), създадена с Регламент (ЕС) № 1024/2012⁹, свързани с командироването на работници, услугите, професионалните квалификации, европейската професионална карта, регулираните професии и единната цифрова платформа.

Участието в платформата EURES ще насърчи мобилността на работната сила, ще улесни обмена на свободни работни места и профили на търсещите работа и ще осигури висококачествено съответствие между езиците и националните контексти, включително чрез използването на европейската класификация на уменията, компетентностите, квалификациите и професиите (ESCO).

Съществуващите договорености за финансиране ще продължат да се прилагат за финансовата вноска на Швейцария към Взаимната информационна система за социална закрила (MISSOC), до която тя вече има достъп.

Споразумение по въпроси на въздушния транспорт

Актуализираното споразумение по въпроси на въздушния транспорт ще осигури динамично привеждане на Швейцария в съответствие с настоящите и бъдещите правни актове на Съюза в областта на въздушния транспорт.

Протоколът за изменение на Споразумението по въпроси на въздушния транспорт не променя целите на споразумението и внася ограничени промени в основния текст и приложението към споразумението. Най-забележителен е взаимният обмен на каботажни права (позволяващи на съответните въздушни превозвачи да извършват полети между две точки на територията на държава членка или Швейцария) между страните.

Не се предвижда допълнителен достъп до информационни системи. Съществуващите финансови условия по отношение на участието на Швейцария в Агенцията за авиационна безопасност на Европейския съюз (ЕААБ), установени с Регламент (ЕС) 2018/1139¹⁰, ще продължат да се прилагат. Съществуващите

⁷ Регламент (ЕС) 2016/589 на Европейския парламент и на Съвета от 13 април 2016 г. относно европейска мрежа на службите по заетостта (EURES), достъп на работниците до услуги за мобилност и по-нататъшно интегриране на пазарите на труда и за изменение на регламенти (ЕС) № 492/2011 и (ЕС) № 1296/2013 (ОВ L 107, 22.4.2016 г., стр. 1).

⁸ Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 30.4.2004 г., стр. 1) и Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. за установяване процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 284, 30.10.2009 г., стр. 1).

⁹ Регламент (ЕС) № 1024/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно административно сътрудничество посредством Информационната система за вътрешния пазар и за отмяна на Решение 2008/49/ЕО на Комисията (ОВ L 316, 14.11.2012 г., стр. 1).

¹⁰ Регламент (ЕС) 2018/1139 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2018 г. относно общи правила в областта на гражданското въздухоплаване и за създаването на Агенция за авиационна безопасност на Европейския съюз и за изменение на регламенти (ЕО) № 2111/2005, (ЕО) № 1008/2008, (ЕС) № 996/2010, (ЕС) № 376/2014 и на директиви 2014/30/ЕС и 2014/53/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на регламенти (ЕО) № 552/2004 и (ЕО)

договорености относно правата, привилегиите и имунитетите на ЕААБ и нейния персонал ще бъдат заменени с горепосочения модел.

Към споразумението е приложен протокол за държавните помощи, който ще бъде придружен от съвместна декларация.

Споразумение относно сухопътния транспорт

По силата на актуализираното Споразумение относно сухопътния транспорт, както и в първоначалния му вариант, Швейцария ще бъде задължена да приеме разпоредби в националното право, с които да се постигне резултатът, който трябва да бъде постигнат с правните актове на Съюза, изброени в приложението към споразумението.

В актуализираното споразумение ще се поясни, че железопътните предприятия могат да извършват международни пътнически железопътни услуги между Съюза и Швейцария, включително международен каботаж, на своя отговорност. С протокола за изменение ще се включат в споразумението съответните достижения на правото на Съюза, с което ще се гарантира правото на извършване на международни услуги за железопътен превоз на товари в Съюза и Швейцария.

Швейцария ще се възползва от някои изключения. Така например Швейцария ще може да дава предимство на железопътни услуги, които са част от швейцарското разписание за интервални услуги. Обратно, Съюзът или неговите държави членки могат да дават предимство на своите територии на дружества от Съюза, извършващи пътнически железопътни услуги, пред швейцарска международна пътническа железопътна услуга, която извършва част от международната услуга съгласно швейцарското разписание за интервални услуги. Швейцария също така ще има право да приема инструменти за управление на капацитета, предвиждащи минимален брой влакови трасета на час за определени видове трафик, включително товарен, регионален и пътнически трафик на дълги разстояния, който може да служи и за международни цели. Тя също така ще има възможност да задължи дружествата за превоз на пътници да участват в швейцарската система за издаване на билети и интегриране на цените, като същевременно гарантира на дружествата свобода на ценообразуване. Швейцарските компетентни органи ще могат също така да възлагат пряко обществени поръчки за услуги в областта на железопътния транспорт при спазване на специфични условия, гарантиращи, че вътрешният пазар на територията на Съюза няма да бъде засегнат.

Макар да е обхваната от изключение от динамичното привеждане в съответствие, съществуващата швейцарска система за таксуване на тежкотоварни автомобили ще се доближи до системата за таксуване на Съюза.

Швейцария взаимодейства с Агенцията за железопътен транспорт на Европейския съюз, създадена с Регламент (ЕС) 2016/796¹¹, като трета държава. В съответствие с приложимото законодателство на Съюза и след одобрението им от управителния съвет, Агенцията договаря със съответните швейцарски органи спогодба, в която подробно се описват естеството и степента на участие на тези органи в работата на Агенцията.

№ 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕИО) № 3922/91 на Съвета (ОВ L 212, 22.8.2018 г., стр. 1).

¹¹ Регламент (ЕС) 2016/796 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно Агенцията за железопътен транспорт на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕО) № 881/2004 (ОВ L 138, 26.5.2016 г., стр. 1).

Не се предвижда допълнителен достъп до информационни системи. Съществуващите финансови условия ще продължат да се прилагат за достъпа на Швейцария до TACHOnet, създадена с Регламент (ЕС) № 165/2014 и Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/68 на Комисията¹².

Към споразумението е приложен протокол за държавните помощи, който ще бъде придружен от съвместна декларация. Протоколът за изменение ще бъде придружен и от съвместна декларация.

Споразумение за взаимно признаване

По силата на актуализираното споразумение за взаимно признаване Швейцария ще бъде задължена да приеме разпоредби в националното право, с които да се постигне резултатът, който трябва да бъде постигнат с правните актове на Съюза, изброени в приложението към споразумението. Ако обхватът на споразумението бъде разширен в бъдеще, и допълнителните области ще бъдат обект на същия подход.

С протокола за изменение на споразумението за взаимно признаване се правят само ограничени промени в основния текст и приложението към споразумението, за да се определят по-добре целта и обхватът на споразумението, приложимите процедури и ролята на органите и икономическите оператори на страните, както и сътрудничеството между страните.

Във всички области, обхванати от приложение 1 към споразумението, Швейцария ще бъде задължена да приеме законодателство, с което да постигне същия резултат, както изброените в посоченото приложение достижения на правото на ЕС. Съответните разпоредби на швейцарското законодателство вече няма да се посочват в приложението. Единственото изключение от това правило се отнася до глава 11 от приложение 1, където разпоредбите на швейцарското право ще продължат да бъдат посочени. Това отразява договорено изключение по отношение на Директива 2007/45/ЕО¹³.

В някои области достъпът на Швейцария до оформянето на решения ще бъде ограничен. По правило тя няма да има достъп до съответните експертни групи и комитети по комитология, които се занимават с лекарствени продукти. Тя няма да има достъп и до Европейската агенция по лекарствата. В областта на медицинските изделия ролята на Швейцария в комитетите и експертните групи ще бъде ограничена до ролята на наблюдател.

¹² Регламент (ЕС) № 165/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 4 февруари 2014 г. относно тахографите в автомобилния транспорт, за отмяна на Регламент (ЕИО) № 3821/85 относно контролните уреди за регистриране на данните за движението при автомобилен транспорт и за изменение на Регламент (ЕО) № 561/2006 на Европейския парламент и на Съвета за хармонизиране на някои разпоредби от социалното законодателство, свързани с автомобилния транспорт (ОВ L 60, 28.2.2014 г., стр. 1) и Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/68 на Комисията от 21 януари 2016 г. относно общите процедури и спецификации, необходими за взаимното свързване на електронните регистри на картите на водачи (ОВ L 15, 22.1.2016 г., р. 51), изменен с Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/1503 на Комисията от 25 август 2017 г. (ОВ L 221, 26.8.2017 г., стр. 10).

¹³ Директива 2007/45/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 септември 2007 г. за определяне на правила за номиналните количества за предварително опаковани продукти, за отмяна на директиви 75/106/ЕИО и 80/232/ЕИО на Съвета и за изменение на Директива 76/211/ЕИО на Съвета (ОВ L 247, 21.9.2007 г., стр. 17).

По силата на актуализираното споразумение Швейцария ще има достъп до информационната система EudraGMDP във връзка с кодекса на Общността относно лекарствените продукти за хуманна употреба, създаден с Директива 2004/27/ЕО¹⁴, и ще допринесе финансово за нея.

Споразумение относно електроенергията

Споразумението относно електроенергията ще осигури динамично привеждане в съответствие на Швейцария с настоящите и бъдещите правни актове на Съюза в областта на електроенергията.

Целта на споразумението относно електроенергията е да се позволи достъпът на Швейцария до вътрешния пазар на електроенергия на Съюза. Целта е например да се насърчи трансграничната търговия с електроенергия; да се гарантират целостта и прозрачността на пазара на електроенергия, както и равното третиране на всички участници на пазара; да се осигурят стабилността на електроенергийните мрежи и сигурността на енергийните доставки; както и да се насърчи производството на електроенергия от възобновяеми енергийни източници. В споразумението се определят правилата и понятията, приложими към вътрешните пазари на електроенергия, както и ролите и отговорностите на участниците, като например операторите на електропреносни и разпределителни системи. В него се предвижда и преходна разпоредба за съществуващите преди това дългосрочни резервации на капацитет по междусистемните връзки на швейцарската граница, които не са съвместими с достиженията на правото на ЕС.

По отношение на опазването на околната среда в електроенергийния сектор Швейцария е задължена да приеме или да запази разпоредбите на швейцарското законодателство, определящи изисквания, които гарантират най-малко същото равнище на защита, както е предвидено в съответните достижения на правото на ЕС. Такива разпоредби не могат да представляват пречка за свободния достъп до швейцарския пазар на стоки и услуги от Съюза, които отговарят на изискванията, определени в съответните достижения на правото на ЕС. Предвидено е изключение от задължението за динамично привеждане в съответствие, което позволява на Швейцария да предприема необходимите пропорционални и ненарушаващи пазара мерки за обезпечаване на сигурността на електроснабдяването чрез създаване и поддържане на електроенергийни резерви в степен, съвместима със споразумението.

По силата на споразумението Швейцария ще може да участва и ще трябва да допринесе за финансирането на Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER), създадена с Регламент (ЕС) 2019/942¹⁵. Споразумението включва стандартно допълнение относно правата, привилегиите и имунитетите на ACER и нейния персонал. Швейцария също така ще има достъп до базата данни на Съюза, създадена с Директива (ЕС) 2018/2001 за насърчаване

¹⁴ Директива 2004/27/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 г. за изменение на Директива 2001/83/ЕО за утвърждаване на кодекс на Общността относно лекарствените продукти за хуманна употреба (ОВ L 136, 30.4.2004 г., стр. 34).

¹⁵ Регламент (ЕС) 2019/942 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. за създаване на Агенция на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 22).

използването на енергия от възобновяеми източници, и ще участва финансово в нея в съответствие със стандартните финансови условия¹⁶.

Споразумението включва разпоредби относно държавната помощ и ще бъде придружено от съвместна декларация.

Протокол за общото пространство на безопасност на храните

Протоколът за общото пространство на безопасност на храните ще осигури динамично привеждане в съответствие и едновременно прилагане от страна на Швейцария на всички достижения на правото на ЕС във връзка с хранителната верига.

Настоящите приложения, свързани със санитарните и фитосанитарните мерки, към съществуващото Споразумение относно търговията със селскостопански продукти ще бъдат премахнати от Споразумението относно търговията със селскостопански продукти, а техният предмет ще бъде уреден с Протокола за общото пространство на безопасност на храните. Именно заради тези приложения Споразумението относно търговията със селскостопански продукти в сегашния си вид се определя като споразумение в област, свързана с вътрешния пазар, в която Швейцария участва.

Протоколът за общото пространство на безопасност на храните, който допълва Споразумението относно търговията със селскостопански продукти, ще остане свързан със Споразумението относно търговията със селскостопански продукти, като при прекратяване на действието на споразумението или на протокола автоматично ще бъде прекратено действието и на другия инструмент.

С протокола се създава общо пространство на безопасност на храните, което обхваща всички измерения на хранителната верига. Неговите цели са например да се повиши безопасността на храните и фуражите, да се осигури високо равнище на здравето на хората, животните и растенията, да се води борба с антимикробната резистентност, да се подобри защитата на животните и да се насърчават високи стандарти за хуманно отношение към тях.

В допълнение към динамичното привеждане в съответствие по отношение на всички правни актове от достиженията на правото на ЕС, свързани с цялата хранителна верига, Протоколът за общото пространство на безопасност на храните включва задължение за Швейцария да прилага временно всички незаконодателни актове въз основа на приложимото вторично законодателство от датата, на която тези незаконодателни актове станат приложими в Съюза, и до датата на решението на Съвместния комитет относно включването на акта, за да се гарантира едновременното им прилагане в цялото общо пространство на безопасност на храните.

Изключенията от задължението за динамично привеждане в съответствие ще позволят на Швейцария при определени условия да запази разпоредбите в националното право по отношение на генетично модифицираните организми и хуманното отношение към животните. Освен това Швейцария ще може да запази мерките си по отношение на

¹⁶ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82).

вноса на говеждо месо от говеда, потенциално третирани с хормонални растежни стимулатори, при условие че такова говеждо месо не се внася в Съюза.

Ще бъде възможно да се предприемат компенсаторни мерки в случай на неспазване от дадена страна на решението на арбитражен съд по Протокола за общото пространство на безопасност на храните или всяко друго споразумение в област, свързана с вътрешния пазар, в която Швейцария участва, или по Споразумението относно търговията със селскостопански продукти.

За да се даде възможност на Швейцария да се подготви за промяната от сегашната система, основана на еквивалентност, към система, основана на принципа, според който самите достижения на правото на ЕС се прилагат едновременно и на нейна територия, в Протокола за общото пространство на безопасност на храните се предвижда, че сегашните приложения, свързани със санитарните и фитосанитарните мерки, към Споразумението относно търговията със селскостопански продукти ще продължат да имат правно действие за преходен период от максимум 24 месеца. След изтичането на този период ще се прилагат изцяло всички разпоредби на Протокола за общото пространство на безопасност на храните.

В протокола се предвижда Швейцария да има достъп до Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ), създаден с Регламент (ЕО) № 178/2002¹⁷, и в него е включено стандартното допълнение относно правата, привилегиите и имунитетите на Органа и на неговия персонал. В протокола също така се предвижда финансов принос на Швейцария в съответствие с гореспоменатите стандартни финансови условия за финансирането на ЕОБХ, както и за следните информационни системи:

- портала EUROPHYT, създаден с Директива 94/3/ЕО на Комисията¹⁸,
- Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), създадена с Регламент (ЕО) № 178/2002¹⁹,
- платформата за санитарно и фитосанитарно сертифициране (TRACES), създадена с Регламент (ЕС) 2017/625²⁰, и

¹⁷ Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, 1.2.2002 г., стр. 1).

¹⁸ Директива 94/3/ЕО на Комисията от 21 януари 1994 г. относно установяване на процедура за уведомяване за залавяне на пратка или вреден организъм от трети страни, които представляват непосредствена фитосанитарна опасност (ОВ L 32, 5.2.1994 г., стр. 37).

¹⁹ Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, 1.2.2002 г., стр. 1).

²⁰ Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 г. относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита, за изменение на регламенти (ЕО) № 999/2001, (ЕО) № 396/2005, (ЕО) № 1069/2009, (ЕО) № 1107/2009, (ЕС) № 1151/2012, (ЕС) № 652/2014, (ЕС) 2016/429 и (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета, регламенти (ЕО) № 1/2005 и (ЕО) № 1099/2009 на Съвета и директиви 98/58/ЕО, 1999/74/ЕО, 2007/43/ЕО, 2008/119/ЕО и 2008/120/ЕО на Съвета, и за отмяна на регламенти (ЕО) № 854/2004 и (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 89/608/ЕИО, 89/662/ЕИО, 90/425/ЕИО,

- Информационната система за болестите по животните (ADIS), създадена с Регламент (ЕС) 2020/2002²¹.

Споразумение относно търговията със селскостопански продукти

След като влязат в сила измененията на Споразумението относно търговията със селскостопански продукти, въведени със специалния протокол за изменение, Споразумението относно търговията със селскостопански продукти вече няма да се счита за споразумение в област, свързана с вътрешния пазар, в която Швейцария участва.

След заличаването на приложенията, свързани със санитарните и фитосанитарните мерки, към Споразумението относно търговията със селскостопански продукти, обхватът на измененото споразумение, включително останалите му приложения, ще бъде ограничен до търговските аспекти. Съответно понятията за еднакво тълкуване и прилагане на достиженията на правото на ЕС, ролята на Съда на Европейския съюз, динамичното привеждане в съответствие и правилата за държавните помощи не са релевантни. Следователно институционалната рамка, предвидена в посоченото споразумение, се различава от тази в Протокола за общото пространство на безопасност на храните.

С протокола за изменение ще се актуализира механизмът за уреждане на спорове в съответствие с установената практика в търговските споразумения на Съюза и Швейцария. Приложимата процедура за уреждане на спорове ще се основава на тази, включена в споразуменията в областите на вътрешния пазар, в които Швейцария участва. Споразумението включва и набор от общи разпоредби относно арбитражния съд. Не е предвидена роля на Съда на Европейския съюз в уреждането на спорове. В случай на неизпълнение на решение на арбитражен съд от една от страните могат да бъдат предприети компенсаторни мерки по Споразумението относно търговията със селскостопански продукти или по Протокола за общото пространство на безопасност на храните, но не и по други споразумения в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва.

Споразумения за сътрудничество в областите на здравето, сближаването и космическото пространство

Споразумение относно здравето

Целта на Споразумението относно здравето е да се засили сътрудничеството между ЕС и Швейцария по отношение на сериозните трансгранични заплахи за здравето чрез включването на Швейцария в съответните механизми и органи.

²¹ 91/496/ЕИО, 96/23/ЕО, 96/93/ЕО и 97/78/ЕО на Съвета и Решение 92/438/ЕИО на Съвета (ОВ L 95, 7.4.2017 г., стр. 1).
Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/2002 на Комисията от 7 декември 2020 г. за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на уведомяването и докладването на равнището на Съюза за болести от списъка, по отношение на форматите и процедурите за представяне и докладване на програми за надзор на равнището на Съюза и на програми за ликвидиране на болести, както и по отношение на заявлението за признаване на статут „свободен от болест“ и на компютризираната информационна система (ОВ L 412, 8.12.2020 г., стр. 1).

То не представлява споразумение в област, свързана с вътрешния пазар, в която Швейцария участва. Въпреки това с него се прилагат *по аналогия* гореспоменатите идентични институционални разпоредби, както и задължението за динамично привеждане в съответствие с достиженията на съответното право на ЕС.

Подобно на споразуменията в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, посоченото споразумение съдържа набор от общи разпоредби относно арбитражния съд, включително ролята на Съда на Европейския съюз. В случай на спорове могат да бъдат предприети компенсаторни мерки за отстраняване на потенциален дисбаланс в рамките на Споразумението относно здравето или на здравния компонент („ЕС в подкрепа на здравето“) от Споразумението относно програмите на Съюза.

В споразумението се предвижда достъп и финансова вноска на Швейцария в съответствие със стандартните финансови условия за Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC), създаден с Регламент (ЕО) № 851/2004²². Включено е стандартното допълнение относно правата, имунитетите и привилегиите на ECDC и неговия персонал.

В случая със системата за ранно предупреждение и реагиране (СРПР), създадена с Регламент (ЕС) 2022/2371²³, финансовата вноска на Швейцария в настоящата многогодишна финансова рамка (МФР) ще бъде част от нейната вноска за финансирането на ECDC, от една страна, и на програмата „ЕС в подкрепа на здравето“, от друга. Ако в рамките на следващата МФР СРПР се финансира от различни източници, горепосочените условия ще се прилагат за вноската на Швейцария към СРПР.

Споразумение относно сближаването

Споразумението относно сближаването не е споразумение в област, свързана с вътрешния пазар, в която Швейцария участва.

С него се създава основата за редовна финансова вноска на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия в Съюза в допълнение към мерките на Съюза и на държавите членки в областта на сближаването.

В споразумението се определят параметрите и правилата за определяне на финансовата вноска на Швейцария. Периодите на вноските се определят в зависимост от приложимата многогодишна финансова рамка на Съюза. Първият период на вноска е предвиден за периода от 1 януари 2030 г. до 31 декември 2036 г. Той ще бъде допълнен с еднократен допълнителен финансов ангажимент, обхващащ периода между края на 2024 г. и края на 2029 г.

В началото на всеки период на вноска страните ще трябва да сключат меморандум за разбирателство (МР), в който се описват тематичните области, в които може да се

²² Регламент (ЕО) № 851/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. за създаване на Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията (ОВ L 142, 30.4.2004 г.).

²³ Регламент (ЕС) 2022/2371 на Европейския парламент и на Съвета от 23 ноември 2022 г. относно сериозните трансгранични заплахи за здравето и за отмяна на Решение № 1082/2013/ЕС (ОВ L 314, 6.12.2022 г., стр. 26).

използва швейцарската финансова вноска през този период, например: приобщаващо човешко и социално развитие, устойчиво и приобщаващо икономическо развитие, екологичен преход, демокрация и участие или миграция.

В меморандума за разбирателство следва да се посочи и размерът на финансовата вноска, определен въз основа на правилата, посочени в споразумението. Финансовата вноска на Швейцария няма да бъде прехвърляна към бюджета на Съюза.

Меморандумът за разбирателство ще послужи за основа на специфични за всяка държава споразумения за изпълнение между Швейцария и държавите членки бенефициери. В тези споразумения ще бъдат посочени специфичното за всяка държава разпределение на средствата, както и тяхното разпределение между тематичните области, мерките за подкрепа, структурите за управление и контрол и приложимите условия, както и компетентните органи във въпросната държава членка.

Механизмът за уреждане на спорове в споразумението има общи черти, но и различия с този, включен в споразуменията в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва. Той включва по-специално набор от общи разпоредби относно арбитражния съд. В него обаче не се предвижда роля на Съда на Европейския съюз. В случай на спорове компенсаторни мерки за отстраняване на потенциален дисбаланс могат да бъдат предприети или в рамките на Споразумението относно сближаването, или в рамките на някое от споразуменията, изброени в Споразумението относно сближаването.

Споразумение относно Агенцията за космическата програма

Споразумението относно Агенцията за космическата програма не е споразумение в област, свързана с вътрешния пазар, в която Швейцария участва. В него се посочват условията, при които Швейцария има право да участва в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма (EUSPA), създадена с Регламент (ЕС) 2021/696²⁴. Това се основава на Споразумението между ЕС и Швейцария от 2014 г. относно европейските програми за спътникова навигация²⁵. В Споразумението относно Агенцията за космическата програма се предвижда, че страните ще го прилагат временно след подписването му.

В споразумението се определя финансовата вноска на Швейцария към EUSPA, като за изчисляване на оперативната такса и таксата за участие се използва същият алгоритъм, който е установен в споразуменията в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва от 2028 г. В зависимост от датата, от която споразумението ще се прилага временно, процентът на оперативната такса, въз основа на който ще се изчисляват таксите за участие, ще бъде 2 % и 3 % съответно за 2026 г. и 2027 г. От 2028 г. процентът ще бъде същият като този, използван в други споразумения, в които се предвижда участието на Швейцария в агенции, т.е. 4 %.

²⁴ Регламент (ЕС) 2021/696 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на космическа програма на Съюза и Агенция на Европейския съюз за космическата програма и за отмяна на регламенти (ЕС) № 912/2010, (ЕС) № 1285/2013 и (ЕС) № 377/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС (ОВ L 170, 12.5.2021 г., стр. 69).

²⁵ Споразумение за сътрудничество между Европейския съюз и неговите държави членки, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга, в областта на европейските програми за спътникова навигация (ОВ L 15, 20.1.2014 г., стр. 3).

Споразумението също така дава възможност за участието на Швейцария в дейности, свързани с други компоненти на космическата програма, извън „Галилео“ и Европейската геостационарна служба за навигационно покритие (EGNOS), както е установено в споразумението от 2014 г., ако това е предвидено в протокол към Споразумението относно програмите на Съюза.

Споразумението включва стандартното допълнение относно правата, имунитетите и привилегиите на EUSPA и на нейния персонал.

Протокол относно парламентарното сътрудничество

С Протокола относно парламентарното сътрудничество се създава Съвместен парламентарен комитет като форум за диалог и дебати между членовете на Европейския парламент и Федералното събрание на Швейцария. Целта му е да се подобрят взаимното разбиране и осмислянето на широките отношения между ЕС и Швейцария, включително тяхното възможно по-нататъшно развитие. Съвместният парламентарен комитет се информира редовно за решенията и препоръките на съвместните комитети, създадени по силата на някое от споразуменията, които са част от широкообхватния пакет. Той може да изисква всякаква информация относно изпълнението на всяко споразумение в рамките на широкообхватния пакет и може да отправя препоръки към страните.

Съвместна декларация за установяване на диалог на високо равнище между Съюза и Швейцария

Целите на диалога на високо равнище, който предстои да бъде установен, са:

- насърчаване на взаимното разбирателство и сътрудничеството по договорения широкообхватен пакет от двустранни споразумения и възможното по-нататъшно развитие на двустранните им отношения;
- обсъждане на въпроси от взаимен интерес, по-специално участието на Швейцария във вътрешния пазар и възможностите за укрепване на партньорството между страните; и
- оценяване на изпълнението на широкообхватния пакет от двустранни споразумения, работата на съвместните комитети и възможното по-нататъшно развитие на двустранните отношения между страните.

Подписване и текстове на споразуменията

Текстовете на споразуменията и протоколите се представят на Съвета заедно с настоящото предложение. Текстовете на съвместните декларации, придружаващи различните споразумения или протоколи, се представят заедно с настоящото предложение, както и съвместна декларация за установяване на диалог на високо равнище между Съюза и Швейцария и две едностранни декларации на Швейцария съответно по отношение на Споразумението относно свободното движение на хора и Споразумението относно здравето.

В съответствие с Договорите Комисията трябва да гарантира подписването на споразуменията и протоколите, при условие че те бъдат сключени на по-късна дата. Освен това текстът на Съвместната декларация относно диалога на високо равнище следва да бъде подписан от Европейската комисия от името на Съюза.

Таблица 1: Преглед на институционалните и други разпоредби, общи за споразуменията в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, и за Споразумението относно здравето

Разпоредби споразумението на	Идентични разпоредби относно
Общи разпоредби	– институционални цели и/или цел на споразумението – естество на споразумението и връзка на протоколите със споразумението (в случай на съществуващо споразумение)
Привеждане в съответствие на споразумението с правните актове на Съюза	– задължение на Съвместния комитет да включва в споразумението нови актове, попадащи в обхвата на споразумението – участие в изготвянето на правен акт („оформяне на решения“) и включване на правните актове в споразумението – изпълнение на конституционни задължения от страна на Швейцария
Тълкуване и прилагане на споразумението	– принципи на еднакво тълкуване, ефективно и хармонично прилагане и изключителност – процедура в случай на затруднение при тълкуването или прилагането, компенсаторни мерки и сътрудничество между юрисдикциите
Други разпоредби	– Съвместен комитет – финансово участие на Швейцария във финансирането на агенциите и информационните системи, до които тя има достъп – работа с информация – позовавания в правните актове на Съюза на: територии и граждани на държавите членки, влизане в сила и прилагане на правни актове, адресати, права и задължения на държавите членки
Заклучителни разпоредби	– влизане в сила и прилагане – изменения и прекратяване
Приложение относно изпълнението на финансовата вноска на Швейцария	– списък на дейностите, органите и информационните системи – начини на плащане – преходен режим (когато е уместно)
Приложение/допълнение	– услуги за регистратура и секретариат на арбитражния съд

относно арбитражния съд	– започване на процедура за уреждане на спорове – състав на арбитражния съд – арбитражни производства – решения на арбитражния съд
Допълнение относно привилегиите и имунитетите на агенциите	– неприкосновеност на помещенията, сградата и архивите на агенцията – освобождаване от данъци на активи, приходи и стоки и услуги за служебно ползване – дипломатически статут на кореспонденцията и съобщенията – привилегии, имунитети, данъчно облагане и социално осигуряване на длъжностните лица, обхванати от Правилника за длъжностните лица.

Таблица 2: Разпоредби относно държавната помощ, общи за Споразумението относно електроенергията и протоколите за държавната помощ към споразуменията относно въздушния и сухопътния транспорт

Част/глава от протокола за държавната помощ или приложенията към него	Идентични разпоредби относно
Основен текст	– цели, свързани с държавните помощи – връзка на протокола със съществуващото споразумение (в случай на съществуващо споразумение) – държавна помощ, несъвместима и съвместима със споразумението, и съществуваща помощ – надзор, прозрачност, условия за сътрудничество и консултации – включване на правни актове – ратификация и влизане в сила, изменения и прекратяване
Приложение относно изключения и пояснения	– мерки, съвместими с правилното функциониране на вътрешния пазар
Приложение относно общите и секторните актове, приложими в Съюза	– общи актове, приложими за всички сектори, допълнени със секторни правила, специфични за областта, обхваната от въпросното споразумение.

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за подписване, от името на Европейския съюз, на широкообхватен пакет от споразумения за консолидиране, задълбочаване и разширяване на двустранните отношения с Конфедерация Швейцария и за временно прилагане на Споразумението относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 217 във връзка с член 218, параграф 5 и член 218, параграф 8, втора алинея от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) На 12 март 2024 г. Съветът упълномощи Комисията да започне преговори с Конфедерация Швейцария (наричана по-нататък „Швейцария“) за широкообхватен пакет от мерки, свързани с двустранните отношения с Конфедерация Швейцария, който включва институционални разпоредби и разпоредби за държавната помощ, както и — когато е необходимо — специфични адаптации в споразуменията между Съюза и Швейцария в области, свързани с вътрешния пазар¹, а също и споразумение относно участието на Швейцария в програми на Съюза и споразумение, което предоставя основа за постоянен принос на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия между регионите². Съветът също така упълномощи Комисията да започне преговори с Швейцария по нови споразумения относно електроенергията, здравето, безопасността на храните, участието на Швейцария в агенциите на Европейския съюз за космическата програма на Съюза и за железниците и за изменение на Споразумението между Европейската общност и

¹ Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно железопътния и автомобилния превоз на стоки и пътници, Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт, Споразумение между Европейската общност, от една страна, и Швейцарската конфедерация, от друга страна, относно свободното движение на хора, Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за взаимно признаване по отношение на оценка за съответствие, Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти, всички подписани на 21 юни 1999 г. (ОВ L 114, 30.4.2002 г., стр. 1).

² Решение (ЕС, Евратом) 2024/995 на Съвета от 12 март 2024 г., за разрешаване започването на преговори с Конфедерация Швейцария относно институционални разпоредби в споразуменията между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария, свързани с вътрешния пазар, относно споразумение за участието на Конфедерация Швейцария в програмите на Съюза и споразумение, което е основа за постоянния принос на Конфедерация Швейцария в кохезията на Съюза (ОВ L, 2024/995, 26.3.2024 г.).

Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт, за да се даде възможност за извършването на каботаж.

- (2) Комисията договори от името на Съюза широкообхватен пакет от споразумения, който включва протоколи за институционалните разпоредби, за държавните помощи и за разпоредбите за изменение на съществуващите споразумения между Европейската общност и Конфедерация Швейцария в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, протокол към съществуващото Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти за създаване на общо пространство на безопасност на храните, Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно електроенергията, Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето, Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно редовната финансова вноска на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия в Европейския съюз, Споразумение между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно участието на Конфедерация Швейцария в програми на Съюза, Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма, както и Протокол между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно парламентарното сътрудничество.
- (3) В институционалните протоколи се предвижда задължение за Съвместния комитет да включи всички актове на правото на Съюза, попадащи в обхвата на споразуменията, както и разпоредбите, които гарантират, че Швейцария е обвързана с въпросните правила. Те гарантират еднаквото тълкуване и прилагане на всички споразумения в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, както и че когато прилагането на тези споразумения включва понятия от правото на Съюза, те се тълкуват и прилагат в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз. С институционалните протоколи се установява ефективен механизъм за уреждане на спорове въз основа на арбитраж, включително сезиране на Съда на Европейския съюз за всички въпроси по правото на Съюза, възникващи в хода на делото. В случай на неизпълнение на решението на арбитражния съд могат да бъдат приети пропорционални компенсаторни мерки по съответното споразумение или по някое от споразуменията в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва.
- (4) Протоколите за изменение на съществуващите споразумения внасят необходимите съществени промени, съобразени с новата институционална рамка. Освен това протоколът за изменение на Споразумението по въпроси на въздушния транспорт предвижда взаимен обмен на каботажни права.
- (5) Протоколите за държавната помощ към съществуващите споразумения относно въздушния и сухопътния транспорт гарантират еднакви условия на конкуренция за участието на Швейцария във вътрешния пазар в областите, обхванати от тези споразумения. Швейцария ще прилага материални и процесуални правила, включително механизми за надзор и изпълнение на задълженията, равностойни на тези, които се прилагат в рамките на Съюза.

- (6) Протоколът за изменение към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти предвижда актуализиране на механизма за уреждане на спорове в споразумението в съответствие с установената практика в търговските споразумения на Съюза.
- (7) С отделен протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти се създава общо пространство на безопасност на храните, което обхваща всички аспекти на хранителната верига. Този протокол включва институционалните разпоредби, които са общи за всички споразумения в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва.
- (8) В новото Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно електроенергията се определят правилата и условията, при които Швейцария може да участва във вътрешния пазар на електроенергия. Споразумението включва институционалните разпоредби, които са общи за всички споразумения в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, както и правила за държавните помощи, които са почти идентични с тези, които се прилагат в областта на въздушния и сухопътния транспорт.
- (9) Целта на новото споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето е да се засили сътрудничеството между Съюза и Швейцария по отношение на сериозните трансгранични заплахи за здравето и с него се прилагат по аналогия институционалните разпоредби, които са общи за споразуменията в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва. Това споразумение е свързано с участието на Швейцария в програмата за действията на Съюза в областта на здравето („ЕС в подкрепа на здравето“).
- (10) С новото Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно редовната финансова вноска на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия в Европейския съюз се създава правното основание и се определят параметрите на редовната финансова вноска на Швейцария в рамките на широкообхватния пакет за намаляване на икономическите и социалните различия в Съюза. Споразумението включва механизъм за уреждане на спорове; в случай на неизпълнение на арбитражно решение могат да бъдат приети пропорционални компенсаторни мерки по всяко от споразуменията, за които се отнася пакетът.
- (11) В новото споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма се определят условията, при които Швейцария може да участва в работата на Агенцията.
- (12) С идентични разпоредби в различните институционални протоколи и в новите споразумения се осигурява финансовата вноска на Швейцария за разходите за информационните системи и агенциите, в които тя участва.
- (13) С Протокола между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно парламентарното сътрудничество се създава Съвместен парламентарен комитет като форум за диалог и дебати между членовете на Европейския парламент и Федералното събрание на Швейцария с цел да се задълбочат взаимното

разбиране и осмисляне на широкообхватните отношения между ЕС и Швейцария, включително тяхното възможно по-нататъшно развитие.

- (14) Споразуменията и протоколите, които са предмет на настоящото решение, представляват съгласувано цяло и определят структурата на засилено и всеобхватно партньорство в широк кръг от области, обхванати от Договорите, въз основа на подходящ баланс между правата и задълженията. Следователно решението за подписване на тези споразумения и протоколи следва да се основава на материалноправното основание, предвидено в Договора за функционирането на Европейския съюз, за установяване на асоцииране, включващо реципрочни права и задължения, общи действия и специални процедури.
- (15) С цел да се разшири обхватът на сътрудничеството помежду им, в Споразумението относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма се предвижда, че страните го прилагат временно съгласно съответните си вътрешни процедури и законодателство, считано от 1 януари 2026 г., ако датата на подписване на посоченото споразумение е преди 1 юли 2026 г., или от 1 януари на годината след подписването му, ако датата на подписване на посоченото споразумение е след 30 юни 2026 г. Поради това посоченото споразумение следва да се прилага временно до влизането му в сила.
- (16) Подписването на Споразумението между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно участието на Конфедерация Швейцария в програми на Съюза е предмет на отделна процедура.
- (17) Подписването от името на Европейския съюз на Съвместната декларация на Европейския съюз и Конфедерация Швейцария за установяване на диалог на високо равнище относно широкообхватния пакет от двустранни споразумения и възможното по-нататъшно развитие на двустранните отношения между Европейския съюз и Швейцария следва да бъде одобрено.
- (18) Споразуменията и протоколите, които са предмет на настоящото решение, следва да бъдат подписани от името на Съюза, а съвместните декларации, придружаващи тези споразумения и протоколи, следва да бъдат одобрени,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Разрешава се подписването от името на Съюза на следните споразумения и протоколи, при условие на сключването им³:

- а) Протокол за изменение към Споразумението между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно свободното движение на хора;
- б) Институционален протокол към Споразумението между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно свободното движение на хора;

³ Текстове на споразуменията и протоколите ще бъдат публикувани заедно с решенията за сключването им.

- в) Протокол за изменение към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт;
- г) Институционален протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт;
- д) Протокол за държавната помощ към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт;
- е) Протокол за изменение към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно железопътния и автомобилен превоз на стоки и пътници;
- ж) Институционален протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно железопътния и автомобилен превоз на стоки и пътници;
- з) Протокол за държавната помощ към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно железопътния и автомобилен превоз на стоки и пътници;
- и) Протокол за изменение към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за взаимно признаване по отношение на оценка за съответствие;
- й) Институционален протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за взаимно признаване по отношение на оценка за съответствие;
- к) Протокол за изменение към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти;
- л) Протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти за създаване на общо пространство на безопасност на храните;
- м) Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно електроенергията;
- н) Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето;
- о) Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно редовната финансова вноска на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия в Европейския съюз;
- п) Споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма;
- р) Протокол между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно парламентарното сътрудничество.

Член 2

1. Разрешава се подписването от името на Европейския съюз на Съвместната декларация на Европейския съюз и Конфедерация Швейцария за установяване на диалог на високо равнище относно широкообхватния пакет от двустранни

споразумения и възможното по-нататъшно развитие на двустранните отношения между Европейския съюз и Швейцария⁴.

2. Одобряват се следните съвместни декларации, придружаващи споразуменията и протоколите, посочени в член 1 от настоящото решение:

- а) следните съвместни декларации, придружаващи протокола за изменение, посочен в член 1, буква а) от настоящото решение⁵:
- Съвместна декларация относно гражданството на Съюза;
 - Съвместна декларация относно предотвратяването и противодействието на злоупотребата с права, предоставени с Директива 2004/38/ЕО;
 - Съвместна декларация относно отказването на социално подпомагане и прекратяването на пребиваването преди придобиването на право на постоянно пребиваване;
 - Съвместна декларация относно уведомяването за започване на работа;
 - Съвместна декларация относно Конвенцията за признаване на квалификациите;
 - Съвместна декларация относно свободните работни места;
 - Съвместна декларация относно общите цели по отношение на свободното предоставяне на услуги за период до 90 работни дни и гарантирането на правата на командированите работници;
 - Съвместна декларация относно ефективните системи за контрол, включително двустепенната система на Швейцария за правоприлагане;
 - Съвместна декларация относно принципа на „равно заплащане за равен труд на едно и също място“ и пропорционалното и адекватно равнище на защита на командированите работници;
 - Съвместна декларация относно участието на Швейцария в дейностите на Европейския орган по труда;
 - Съвместна декларация относно системата за декларативна регистрация на пограничните работници;
 - Съвместна декларация относно включването на два правни акта на ЕС в приложение I към Споразумението;
- б) Съвместната декларация, придружаваща протокола за държавната помощ, посочен в член 1, буква д) от настоящото решение⁶;
- в) Съвместната декларация, придружаваща протокола за изменение, посочен в член 1, буква е) от настоящото решение⁷;

⁴ Декларацията е публикувана в ОВ L, [XXX].

⁵ Декларациите са публикувани в ОВ L, [XXX].

⁶ Декларацията е публикувана в ОВ L, [XXX].

⁷ Декларацията е публикувана в ОВ L, [XXX].

- г) Съвместната декларация, придружаваща протокола за държавна помощ, посочен в член 1, буква з) от настоящото решение⁸;
- д) Съвместната декларация, придружаваща споразумението, посочено в член 1, буква м) от настоящото решение⁹.

3. Съветът взема под внимание следните декларации на Швейцария:

- а) Декларация на Швейцария относно мерките, които трябва да се предприемат по отношение на самостоятелно заетите лица в контекста на процедурата за уведомяване за краткосрочни престои, свързани с работа, придружаваща протокола за изменение, посочен в член 1, буква а) от настоящото решение¹⁰;
- б) Декларация на Конфедерация Швейцария относно включването по аналогия на институционалните елементи в Споразумението относно здравето, придружаваща споразумението, посочено в член 1, буква н) от настоящото решение¹¹.

Член 3

При условията на реципрочност споразумението, посочено в член 1, буква п) от настоящото решение, се прилага временно в съответствие с член 15, параграф 3 от посоченото споразумение¹².

Член 4

Настоящото решение влиза в сила в деня на приемането му.

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател

⁸ Декларацията е публикувана в ОВ L, [XXX].

⁹ Декларацията е публикувана в ОВ L, [XXX].

¹⁰ Декларацията е публикувана в ОВ L, [XXX].

¹¹ Декларацията е публикувана в ОВ L, [XXX].

¹² Датата, от която Споразумението ще се прилага временно, ще бъде публикувана в Официален вестник.

**ЗАКОНОДАТЕЛНА ОБОСНОВКА ЗА ФИНАНСОВОТО И ЦИФРОВТО
ОТРАЖЕНИЕ**

**„ПРИХОДИ“ — ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЯ С ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ ПРИХОДНАТА
ЧАСТ НА БЮДЖЕТА**

ЧАСТ I:

АГЕНЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА КОСМИЧЕСКАТА ПРОГРАМА

1. НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО:

Предложение за Решение на Съвета за подписване на широкообхватен пакет от споразумения за консолидиране, задълбочаване и разширяване на двустранните отношения с Конфедерация Швейцария.

2. БЮДЖЕТНИ РЕДОВЕ:

В част I подробно се описва финансовото отражение на Споразумението между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма (наричано по-нататък „Споразумението относно Агенцията за космическата програма“). В част II се описва подробно финансовото отражение на другите споразумения от широкообхватния пакет, в които се предвижда финансова вноска от Швейцария за различни агенции и информационни системи.

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

- Статия 04 10 01 — Агенция на Европейския съюз за космическата програма (EUSPA) — външни целеви приходи

Приходите ще бъдат отнесени към следния разходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

- Статия 04 10 01 — Агенция на Европейския съюз за космическата програма (EUSPA) — гласуван бюджет.

3. ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ¹

- ☐ Предложението няма финансово отражение
- ☐ Предложението няма финансово отражение върху разходите, но има финансово отражение върху приходите
- ☒ Предложението има финансово отражение върху целевите приходи

¹ Всички данни за 2026 г. и 2027 г., посочени в този раздел, са ориентировъчни и съответстват на последните налични прогнози.

Отражението е следното:

(млн. евро до 3-тия знак след десетичната запетая)

Приходен бюджетен ред	Отражение върху приходите	Период от XX месеца, започващ на дд/мм/гггг (ако е приложимо)	Година N (2026 г.)
04 10 01.	4 098 115	24 месеца, считано от 1.1.2026 г.	4 098 115

Приходен бюджетен ред	2026 г.	2027 г.
04 10 01.	4 098 115	4 185 977

Разходен бюджетен ред	2026 г.	2027 г.
04 10 01.	4 098 115	4 185 977

4. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ИЗМАМИ

В член 325 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се изисква Комисията да се бори с измамите и всякакви незаконни дейности, засягащи финансовите интереси на Съюза. Следователно предотвратяването и разкриването на измами е общо задължение на всички служби на Комисията в рамките на ежедневната им дейност, свързана с използването на ресурси.

Измамите или нередностите, свързани със средства на Съюза, имат особено голямо отрицателно въздействие върху репутацията на Комисията и изпълнението на политиките на Съюза. На 29 април 2019 г. беше приета действащата понастоящем стратегия на Комисията за борба с измамите (СКБИ) (СОМ(2019) 196), която замени стратегията от 2011 г. Това е документ за политиката, в който се определят приоритетите на Комисията в областта на борбата с измамите с оглед на многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. Основните цели на Стратегията на Комисията за борба с измамите от 2019 г. са: 1) „повишаване на знанията за измамническите схеми, профилите на измамниците и системните слабости по отношение на измамите, засягащи бюджета на ЕС“ (събиране и анализ на данни) и 2) „оптимизиране на координацията, сътрудничеството и работните процеси в сферата на борбата с измамите, по-специално сред службите и изпълнителните агенции на Комисията“ (координация, сътрудничество и процеси). Стратегията е придружена от план за действие, който беше преразгледан през юли 2023 г. и който, подобно на предхождащия го план, има за цел да укрепи всички части на цикъла за борба с измамите: предотвратяване, разкриване, разследване и коригиране.

Водещите принципи и стандартите относно целите на СКБИ от 2019 г. са следните:

- нулева толерантност към измамите;

- борбата с измамите като неразделна част от вътрешния контрол;
- разходна ефективност на проверките;
- професионална почтеност и компетентност на персонала на Съюза;
- прозрачност относно начина на използване на средствата на Съюза;
- предотвратяване на измами, по-специално защита срещу измами при разходните програми;
- капацитет за ефективно разследване и своевременно обмяна на информация;
- бързо коригиране (включително възстановяване на средствата — предмет на измама, и съдебни/административни санкции);
- добро сътрудничество между вътрешните и външните участници, по-специално между Съюза и отговорните национални органи и между службите на всички засегнати институции и органи на Съюза;
- ефективна вътрешна и външна комуникация относно борбата с измамите.

Член 11 от Споразумението относно Агенцията за космическата програма и приложение III към Споразумението за участието на Швейцария в EUSPA съдържат подробни разпоредби относно финансовите аспекти за швейцарските участници в дейностите на Агенцията за космическата програма, които включват и мерки за борба с измамите. В приложение III се предоставят необходимите подробности, процеси, както и възможност за безупречно изпълнение на задачите от органите с цел защита на финансовите интереси на Съюза (Европейската комисия или други лица, упълномощени от Европейската комисия, което включва Европейската служба за борба с измамите (OLAF) и Европейската сметна палата). Финансовите интереси на Съюза трябва да бъдат защитени чрез пропорционални мерки, включително мерки, свързани с предотвратяването, откриването, коригирането и разследването на нередности, включително измами, възстановяването на загубени, неправомерно изплатени или неправилно използвани средства и, когато е целесъобразно, с налагането на административни санкции.

В съответствие с Финансовия регламент всички лица или субекти, получаващи средства на Съюза, трябва да оказват пълно съдействие с оглед защитата на финансовите интереси на Съюза, да предоставят на Комисията, OLAF и Европейската сметна палата необходимите права и достъп и да гарантират, че всички трети страни, участващи в изпълнението на средства на Съюза, предоставят равностойни права. Както изрично е предвидено в член 11, параграф 4 от Споразумението относно Агенцията за космическата програма, прегледи и одити могат да се извършват и след спиране на прилагането на даден протокол, след преустановяване на прилагането или след прекратяване на Споразумението.

Със Споразумението относно Агенцията за космическата програма се осигурява възможността OLAF да може да провежда административни разследвания, включително проверки и инспекции на място на територията на Конфедерация Швейцария на субект от Конфедерация Швейцария, който е страна по съответно споразумение за финансиране, или на субект от Конфедерация Швейцария, който е трета страна, изпълняваща споразумение за финансиране по договор, съгласно съответното споразумение за финансиране и друг приложим договор и в степента, предвидена в тях. Когато изпълняват своите задължения на територията на Конфедерация Швейцария, Европейската комисия и OLAF са длъжни да действат по начин, съвместим с правото на Конфедерация Швейцария.

Прегледи и одити могат да се извършват от длъжностни лица на Съюза, по-специално на Европейската комисия и Европейската сметна палата, или от други лица, упълномощени от Европейската комисия. Когато изпълняват своите задължения на територията на Конфедерация Швейцария, Европейската комисия или другите лица, упълномощени от Европейската комисия, са длъжни да действат по начин, който е съвместим с правото на Конфедерация Швейцария.

Швейцарските органи си сътрудничат в съответствие с приложимите инструменти за международно сътрудничество с органите на Съюза или на държавите членки, компетентни за разследването и наказателното преследване на престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза, включително предаването на съд на предполагаемите извършители и съучастници в посочените престъпления. Исканията, подадени съгласно приложимите инструменти за международно сътрудничество, могат да включват, ако е приложимо, искания, отправени във връзка с разследвания или наказателни преследвания от страна на Европейската прокуратура. Това позволява сътрудничество с Европейската прокуратура съгласно Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред

Освен това в Споразумението относно Агенцията за космическата програма се предвижда ефективен механизъм за гарантиране на ефективното изпълнение на решенията на Комисията на територията на Конфедерация Швейцария.

5. ДРУГИ ЗАБЕЛЕЖКИ

Годишният финансов принос на Швейцария към финансирането на EUSPA ще бъде под формата на сума, съставена от оперативна вноска, от една страна, и такса за участие, от друга, както е определено в член 4 от Споразумението относно Агенцията за космическата програма и приложение I към посоченото споразумение.

Оперативната вноска ще се основава на алгоритъм за вноските, определен като съотношението на brutния вътрешен продукт (БВП) на Швейцария по пазарни цени към БВП на Съюза по пазарни цени. Данните за БВП, които ще се прилагат, ще бъдат последните данни, налични към 1 януари на годината, през която ще се извършва годишното плащане, предоставени от Статистическата служба на Европейския съюз (Евростат), при надлежно спазване на Споразумението за сътрудничество в областта на статистиката². Ако това споразумение престане да се прилага, БВП на Швейцария е определеният въз основа на данните, предоставени от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).

Оперативната вноска ще бъде изчислена чрез прилагане на алгоритъма за вноските към гласувания годишен бюджет на Съюза, вписан в съответния(те) бюджетен(ни) ред(ове) за субсидии на Съюза за съответната година. Всички основни референтни суми ще се основават на бюджетни кредити за поети задължения.

Годишната такса за участие представлява процент от годишната оперативна вноска. Годишната такса за участие има следните стойности:

- през 2026 г.: 2 %
- през 2027 г. 3 %

² Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за сътрудничество в областта на статистиката (ОВ L 90, 28.3.2006 г., стр. 2)

— през 2028 г. и следващите години: 4 %.

Всички финансови вноски от Швейцария или плащания от Съюза, както и изчисляването на дължимите или подлежащите на получаване суми, ще се извършват в евро.

Европейската комисия отправя покани за внасяне на средства към Швейцария, които съответстват на приноса на Швейцария. Швейцария плаща сумата, посочена в поканата за внасяне на средства, не по-късно от 45 дни след получаването на поканата.

Всяко закъсняло плащане на финансовата вноска води до плащане на лихва за забава, дължима от Швейцария върху неплатената сума от датата на падежа. Лихвеният процент за дължими суми, неплатени на датата на падежа, е процентът, прилаган от Европейската централна банка за нейните основни операции по рефинансиране, публикуван в серия С на Официален вестник на Европейския съюз, в сила на първия календарен ден от месеца, в който се пада падежът, или 0 % — която от двете стойности е по-висока — плюс 3,5 процентни пункта.

ЧАСТ II:

ДРУГИ АГЕНЦИИ И ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ

1. НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО:

Предложение за Решение на Съвета за подписване на широкообхватен пакет от споразумения за консолидиране, задълбочаване и разширяване на двустранните отношения с Конфедерация Швейцария.

2. БЮДЖЕТНИ РЕДОВЕ:

В част II подробно се описва финансовото отражение на другите споразумения от широкообхватния пакет, в които се предвижда финансово участие на Швейцария в различни агенции и информационни системи, с изключение на Споразумението между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно реда и условията за участието на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма. В част I се описва подробно финансовото отражение от последното споразумение.

По силата на споразуменията в областите, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, Споразумението относно здравето и Споразумението относно Агенцията за космическата програма, когато те влязат в сила, Швейцария ще прави финансови вноски в бюджета на Съюза за управлението и функционирането на агенциите и органите, информационните системи и другите дейности, до които има достъп по силата на тези споразумения. Бяха договорени и включени в конкретните споразумения набор от стандартни финансови условия. Те не засягат съответно споразуменията относно участието на Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма и относно програмите на Съюза.

Подробно описание на финансовите условия е включено в раздел 5 от настоящия документ.

Информационните системи, до които Швейцария ще получи достъп и за които ще трябва да допринася финансово в съответствие с договорените финансови условия, са:

- Европейската мрежа на службите по заетостта (EURES), създадена с Регламент (ЕС) 2016/589;
- системата за електронен обмен на данни за социалната сигурност (EESSI), създадена с Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009;
- модулите на Информационната система за вътрешния пазар (IMI), създадена с Регламент (ЕС) № 1024/2012, свързани с командироването на работници, услугите, професионалните квалификации, европейската професионална карта, регулираните професии и единната цифрова платформа.
- информационната система EudraGMDP за кодекса на Общността относно лекарствени продукти за хуманна употреба, както е установен с Директива 2004/27/ЕО;
- порталът EUROPHYT, създаден с Директива 94/3/ЕО на Комисията от 21 януари 1994 г.;

- Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), създадена с Регламент (ЕО) № 178/2002;
- платформата за санитарно и фитосанитарно сертифициране (TRACES), създадена с Регламент (ЕС) 2017/625;
- Информационната система за болестите по животните (ADIS), създадена с Регламент (ЕС) 2020/2002;
- базата данни на Съюза, създадена с Директива (ЕС) 2018/2001 за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници.

Агенциите, до които Швейцария ще получи достъп и за които ще трябва да допринася финансово в съответствие с договорените финансови условия, са:

- Европейският център за профилактика и контрол върху заболяванията, създаден с Регламент (ЕО) № 851/2004;
- Европейският орган за безопасност на храните (ЕОБХ), създаден с Регламент (ЕО) № 178/2002;
- Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER), създадена с Регламент (ЕС) 2019/942.

Когато понастоящем вече съществуват алтернативни източници на финансиране, те ще бъдат запазени. Ако тази ситуация се промени в хода на жизнения цикъл на споразуменията, следва да се прилагат стандартните финансови условия. Засегнати са следните информационни системи и агенции:

- TACHOnet, създадена с Регламент (ЕС) № 165/2014 и Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/68 на Комисията;
- системата за ранно предупреждение и реагиране (СРПР), създадена с Регламент (ЕС) 2022/2371;
- Агенцията за авиационна безопасност на Европейския съюз (ЕААБ), създадена с Регламент (ЕС) 2018/1139;
- Системата на ЕС за взаимно информиране за социалната закрила (MISSOC).

За да се отчете, че Швейцария няма да има достъп до дейностите на Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER), попадащи извън обхвата на Споразумението относно електроенергията, нейната годишна оперативна вноска в ACER ще бъде изчислена въз основа на годишна референтна сума, съответстваща на 85 % от сумата на гласувания годишен бюджет на Съюза, записана в съответния(те) бюджетен(ни) ред(ове) за субсидии на Съюза.

В рамките на настоящата МФР (2021—2027 г.) няма да се изисква вноска от Швейцария за финансирането на СРПР в съответствие с гореспоменатите финансови условия. Вместо това нейната вноска ще бъде покрита от вноските ѝ във финансирането на ECDC и програмата „ЕС в подкрепа на здравето“, тъй като това са двата източника на финансиране на СРПР в рамките на настоящата МФР.

Точното въздействие на вноските на Швейцария върху бюджета не може да бъде определено към момента на изготвяне на настоящото досие, тъй като Швейцария ще започне да внася вноски едва след като съответните споразумения влязат в сила, а влизането им в сила зависи от изпълнението от страна на Швейцария на определени конституционни задължения. Този процес може да отнеме няколко години, което може

да означава, че споразуменията няма да влязат в сила през текущата многогодишна финансова рамка.

Тъй като съгласуваните договорености за финансиране ще генерират постоянен приходен поток от средства в бюджета на Съюза, а стандартните разпоредби ще осигурят модела за вноските на Швейцария за управлението и функционирането на всяка допълнителна агенция или информационна система, до която Швейцария ще получи достъп в бъдеще, все пак е уместно да се илюстрира как финансовите условия биха могли да повлияят на бюджета. Посочените суми се отнасят за финансовите условия към бюджета за 2024 г., който послужи като референция по време на преговорите за договореностите за финансиране и начините на плащане.

- **Информационни системи**

Европейска мрежа на услугите по заетостта (EURES)

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

- R6 1 2 0 — Европейски социален фонд плюс — целеви приходи

Приходите ще бъдат отнесени към следните разходни бюджетни редове (глава/статия/позиция):

Статия 07 02 04 — ЕСФ+ — направление „Заетост и социални иновации“ (ЗСИ), и

- Статия 07 10 09 — Европейски орган по труда (ЕОТ): разходи, свързани с платформата на EURES

Система за електронен обмен на данни за социалната сигурност (EESSI)

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

- 6 1 2 0 — Европейски социален фонд плюс — целеви приходи
- R 6 6 3 0 — Пилотни проекти, подготвителни действия, прерогативи и други действия

Приходите ще бъдат отнесени към следните разходни бюджетни редове (глава/статия/позиция):

- Статия 07 02 04 — ЕСФ+ — направление „Заетост и социални иновации“ (ЗСИ);
- Позиция 07 20 03 01 — Свободно движение на работници, координиране на схемите за социална сигурност и мерки за мигрантите, включително мигрантите от трети държави

Информационна система за вътрешния пазар (IMI)

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

- 6 00 03 00 — Програма „Единен пазар“ — целеви приходи

Приходите ще бъдат отнесени към следния разходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

- Позиция 03 01 01 01 — Разходи за подкрепа на програма „Единен пазар“ (03 01 01 01 02)

EudraGMDP

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

– 6 6 2.

Приходите ще бъдат отнесени към следния разходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

– 6 10 03 01 — Вноска на Съюза за Европейската агенция по лекарствата
EUROPHYT, iRASFF, TRACES, ADIS

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

– 60 30

Приходите ще бъдат отнесени към следния разходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

– Статия 03 02 06 — Допринасяне за високо ниво на защита на здравето и благосъстоянието на хората, животните и растенията

База данни на Съюза, създадена с Директива (ЕС) 2018/2001

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

– 6 06 08 — Други вноски и възстановени суми — целеви приходи

Приходите ще бъдат отнесени към следния разходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

– 02 20 04 02 — Дейности за подкрепа на европейската енергийна политика и вътрешния енергиен пазар

• **Агенции**

Европейски център за профилактика и контрол на заболяванията (ECDC) и Европейски орган за безопасност на храните (ЕОБХ)

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

– 6 6 2.

Приходите ще бъдат отнесени към следния разходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

– Статия 06 10 01 — Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията

– Статия 06 10 02 — Европейски орган за безопасност на храните

Агенция на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER)

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

– 6 06 08 — Децентрализирани агенции — целеви приходи

Приходите ще бъдат отнесени към следния разходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

– Статия 02 10 06 — Агенция на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER).

3. ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ

- ☐ Предложението няма финансово отражение
- ☐ Предложението няма финансово отражение върху разходите, но има финансово отражение върху приходите
- ☒ Предложението има финансово отражение върху целевите приходи

Отражението е следното:

- Информационни системи**

Европейска мрежа на службите по заетостта (EURES)

Приходен бюджетен ред	Отражение върху годишните приходи (бюджетни прогнози за 2024 г.)
R 6 1 2 0	999 897

Положение след действието	
Приходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни приходи
R 6 1 2 0	999 897
Разходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни разходи
07 02 04. 07 10 09.	999 897

Система за електронен обмен на данни за социалната сигурност (EESSI)

Приходни редове	Отражение върху годишните приходи (бюджетни прогнози за 2024 г.)
R 6 1 2 0 R 6 6 3 0	227 136

Положение след действието	
Приходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни приходи
R6 1 2 0 R 6 6 3 0	227 136
Разходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни разходи
07 02 04. 07 20 03 01	227 136

Информационна система за вътрешния пазар (IMI)

Приходен бюджетен ред	Отражение върху годишните приходи (бюджетни прогнози за 2024 г.)
6 00 03 00	96 346

Положение след действието	
Приходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни приходи
6 00 03 00	96 346
Разходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни разходи
Позиция 03 01 01 01 (03 01 01 01 02)	96 346

EudraGMDP

Приходен бюджетен ред	Отражение върху годишните приходи (бюджетни прогнози за 2024 г.)
6 6 2.	6 525

Положение след действието	
Приходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни приходи
6 6 2.	6 525
Разходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни разходи
6 10 03 01	6 525

EUROPHYT, iRASFF, TRACES, ADIS

Приходен бюджетен ред	Отражение върху годишните
-----------------------	---------------------------

	приходи (бюджетни прогнози за 2024 г.)
6 0 3 0	727 804

Положение след действието	
Приходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни приходи
6 0 3 0	727 804
Разходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни разходи
Статия 03 02 06	727 804

База данни на Съюза, създадена с Директива (ЕС) 2018/2001

Приходен бюджетен ред	Отражение върху годишните приходи (бюджетни прогнози за 2024 г.)
6 06 08.	875 000

Положение след действието	
Приходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни приходи
6 06 08.	875 000
Разходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни разходи
02 20 04 02	875 000

- Агенции**

Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC)

Приходен бюджетен ред	Отражение върху годишните приходи (бюджетни прогнози за 2024 г.)
6 6 2.	3 670 862

Положение след действието	
Приходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни приходи
6 6 2.	3 670 862
Разходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни разходи
Статия 06 10 01	3 670 862

Европейски орган за безопасност на храните (ЕОБХ)

Приходен бюджетен ред	Отражение върху годишните приходи (бюджетни прогнози за 2024 г.)
6 6 2.	7 755 340

Положение след действието	
Приходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни приходи
6 6 2.	7 755 340
Разходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни разходи
Статия 06 10 02	7 755 340

Агенция на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER)³

Приходен бюджетен ред	Отражение върху годишните приходи (бюджетни прогнози за 2024 г.)
06 06 08.	981 805

³ Въз основа на годишна основна референтна сума, съответстваща на 85 % от сумата на гласувания годишен бюджет на Съюза, вписана в съответния(те) бюджетен(ни) ред(ове) за субсидии от ЕС.

Положение след действието	
Приходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни приходи
6 06 08.	981 805
Разходен бюджетен ред	Прогнозирани годишни разходи
02 10 06.	981 805

4. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ИЗМАМИ

В член 325 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се изисква Комисията да се бори с измамите и всякакви незаконни дейности, засягащи финансовите интереси на Съюза. Следователно предотвратяването и разкриването на измами е общо задължение на всички служби на Комисията в рамките на ежедневната им дейност, свързана с използването на ресурси.

Измамите или нередностите, свързани със средства на Съюза, имат особено голямо отрицателно въздействие върху репутацията на Комисията и изпълнението на политиките на Съюза. На 29 април 2019 г. беше приета действащата понастоящем стратегия на Комисията за борба с измамите (СКБИ) (СОМ(2019) 196), която замени стратегията от 2011 г. Това е документ за политиката, в който се определят приоритетите на Комисията в областта на борбата с измамите с оглед на многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. Основните цели на Стратегията на Комисията за борба с измамите от 2019 г. са: 1) „повишаване на знанията за измамническите схеми, профилите на измамниците и системните слабости по отношение на измамите, засягащи бюджета на ЕС“ (събиране и анализ на данни) и 2) „оптимизиране на координацията, сътрудничеството и работните процеси в сферата на борбата с измамите, по-специално сред службите и изпълнителните агенции на Комисията“ (координация, сътрудничество и процеси). Стратегията е придружена от план за действие, който беше преразгледан през юли 2023 г. и който, подобно на предхождащия го план, има за цел да укрепи всички части на цикъла за борба с измамите: предотвратяване, разкриване, разследване и коригиране.

Водещите принципи и стандартите относно целите на СКБИ от 2019 г. са следните:

- нулева толерантност към измамите;
- борбата с измамите като неразделна част от вътрешния контрол;
- разходна ефективност на проверките;
- професионална почтеност и компетентност на персонала на Съюза;
- прозрачност относно начина на използване на средствата на Съюза;
- предотвратяване на измами, по-специално защита срещу измами при разходните програми;

- капацитет за ефективно разследване и своевременно обмяна на информация;
- бързо коригиране (включително възстановяване на средствата — предмет на измама, и съдебни/административни санкции);
- добро сътрудничество между вътрешните и външните участници, по-специално между Съюза и отговорните национални органи и между службите на всички засегнати институции и органи на Съюза;
- ефективна вътрешна и външна комуникация относно борбата с измамите.

5. ДРУГИ ЗАБЕЛЕЖКИ

Годишният финансов принос на Швейцария към финансирането на информационните системи и агенции ще бъде под формата на сума, съставена от оперативна вноска, от една страна, и такса за участие, от друга.

Оперативната вноска ще се основава на алгоритъм за вноските, определен като съотношението на brutния вътрешен продукт (БВП) на Швейцария по пазарни цени към БВП на Съюза по пазарни цени. Данните за БВП, които ще се прилагат, ще бъдат последните данни, налични към 1 януари на годината, през която ще се извършва годишното плащане, предоставени от Статистическата служба на Европейския съюз (Евростат), при надлежно спазване на Споразумението за сътрудничество в областта на статистиката⁴. Ако това споразумение престане да се прилага, БВП на Швейцария е определеният въз основа на данните, предоставени от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).

Оперативната вноска за агенциите ще бъде изчислена чрез прилагане на алгоритъма за вноските към гласувания годишен бюджет на Съюза, вписан в съответния(те) бюджетен(ни) ред(ове) за субсидии на Съюза за съответната година. Оперативната вноска за информационните системи и другите дейности ще се изчислява чрез прилагане на алгоритъма за вноските към съответния бюджет за въпросната година, както е посочено в документите за изпълнение на бюджета (например работни програми или договори). Всички основни референтни суми ще се основават на бюджетни кредити за поети задължения.

Годишната такса за участие възлиза на 4 % от годишната оперативна вноска.

Всички финансови вноски от Швейцария или плащания от Съюза, както и изчисляването на дължимите или подлежащите на получаване суми, ще се извършват в евро.

Европейската комисия ще съобщава на Швейцария най-късно на 16 април на финансовата година следната информация във връзка с участието на Швейцария:

- сумите на бюджетните кредити за поети задължения в годишния бюджет на Съюза, вписани в съответния(те) бюджетен(ни) ред(ове) за субсидии за съответната агенция, и сумите на бюджетните кредити за поети задължения във връзка с гласувания бюджет на Съюза за съответната година относно съответния бюджет на информационните системи;
- размера на таксата за участие;

⁴ Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария за сътрудничество в областта на статистиката (ОВ L 90, 28.3.2006 г., стр. 2)

- по отношение на агенциите, през година N+1 сумите на бюджетните задължения, поети във връзка с бюджетните кредити за поети задължения, разрешени през година N по съответния(те) ред(ове) за субсидии в бюджета на Съюза във връзка с годишния бюджет на Съюза, вписани в съответния(те) ред(ове) за субсидии в бюджета на Съюза за година N.

Въз основа на своя проектобюджет Европейската комисия предоставя прогноза за горепосочената информация във възможно най-кратък срок и най-късно до 1 септември на финансовата година.

Европейската комисия отправя покани за внасяне на средства към Швейцария, които съответстват на вноската на Швейцария за всяка от агенциите, информационните системи и другите дейности, в които Швейцария участва. Швейцария плаща сумата, посочена в поканата за внасяне на средства, не по-късно от 60 дни след отправянето на поканата.

За всяка покана за внасяне на средства Швейцария може да извършва отделни плащания за всяка агенция, информационна система или друга дейност.

Всяко закъсняло плащане на финансовата вноска води до плащане на лихва за забава, дължима от Швейцария върху неплатената сума от датата на падежа.

Лихвеният процент за дължими суми, неплатени на датата на падежа, е процентът, прилаган от Европейската централна банка за нейните основни операции по рефинансиране, публикуван в серия С на Официален вестник на Европейския съюз, в сила на първия календарен ден от месеца, в който се пада падежът, или 0 % — която от двете стойности е по-висока — плюс 3,5 процентни пункта.